

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (RP 169/2017 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Pia Kivimies, finansministeriet
- finanssekreterare Jenni Oksanen, finansministeriet
- regeringsråd Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- tullöverinspektör Anna Kallio, Tullen
- gruppschef Eeva Saari, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- specialforskare Thomas Karlsson, Institutet för hälsa och välfärd (THL).

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Alko Ab
- Bryggeri- och läskedrycksindustriförbundet r.f.
- Finlands Dagligvaruhandel rf
- SOSTE Finlands social och hälsa rf
- Förening för Finlands Alkoholdryckhandel rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

För att finansiera lindringen av beskattningen av arbete beslutade regeringen vid budgetmanglingen i augusti att höja alkoholskatten med 100 miljoner euro. Syftet med förslaget att höja alkoholskatten är uttryckligen enligt propositionsmotiven att öka statens skatteinkomster. Förslaget genomför också syftet i regeringsprogrammet för Juha Sipiläs regering, att flytta fokus från beskattning av arbete och företagande till i synnerhet miljöskatter.

Utlåtande ShUU 14/2017 rd

Syftet med propositionen är att utöka skatteinkomsterna samt att minska den totala alkoholkonsumtionen och därigenom de negativa effekterna av alkoholbruk. I propositionen har strävan varit att beakta de konsekvenser som totalreformen av alkohollagstiftningen har på tillgången till och den totala konsumtionen av alkoholdrycker. Social- och hälsovårdsutskottet anser att konsekvenser för folkhälsan är de främsta grunderna för skatteförhöjning.

Mellan 2010 och 2016 har priserna allmänt stigit med omkring nio procent. Under samma tid har detaljförsäljningspriserna på alkoholdrycker reellt sett stigit med omkring två procent. Priserna på cider, öl och svaga viner har stigit mindre än priserna i genomsnitt. Sedan 2010 har ölpriserna reellt sett stigit med knappt en halv procent och har realpriset på viner stigit med knappt en procent medan priserna på cider reellt sett har sjunkit med ungefär en halv procent. Efter 2014 har priserna på öl och cider i snitt sjunkit. Enbart för prisutvecklingens skull anser utskottet att det är angeläget att alkoholskatten höjs och att höjningen görs med lätt betoning på andra än starka alkoholdrycker.

Till följd av skattehöjningen stiger detaljförsäljningspriserna på alkoholdrycker med i genomsnitt cirka fem procent. Detaljförsäljningspriset på mellanöl stiger i snitt drygt sex procent vilket innebär en prishöjning på cirka sju cent för det billigaste ölet i detaljförsäljning (0,33 l). Den registrerade konsumtionen av alkohol beräknas på grund av skatteförhöjningen minska med cirka två procent. En del av den registrerade konsumtionen beräknas kunna ersättas med resandeförsel som under det senaste året har minskat betydligt. Enligt erhållen utredning har resandeförseln i oktober sjunkit till sju miljoner liter (100 % alkohol) vilket är den minsta mängden sedan 2007.

I propositionen (s. 21) sägs det att det inte har kunnat bedömas på ett tillförlitligt sätt hur skattehöjningen påverkar resandeförseln av alkohol. Trots att 2008—2014 års höjningar av alkoholskatten enligt erhållen utredning inte märkbart ökade resandeförseln av alkohol, måste utvecklingen följas upp med omsorg också framöver. Enligt utredning har man tvingats avstå från den intensifierade kontrollen som gällde Tullens alkoholövervakning och, Tullens personalmängd har reducerats. Utskottet ser det som nödvändigt att tillförsäkra Tullen tillräckliga resurser för att övervaka införseln av alkohol.

Merparten av de sakkunniga som utskottet har utfrågat bedömer att de ändringar som föreslagits vid totalreformen av alkohollagen ökar alkoholkonsumtionen klart mer än vad den minskas av skattehöjningen. Den föreslagna skatteförhöjningen räcker således inte till för att täcka den ökning i totalkonsumtionen som uppstår till följd av reformen av alkohollagen jämte förluster i fråga om folkhälsa och ekonomi. Om alkohollagen genomförs med nuvarande 4,7 procent, beräknar social- och hälsovårdsministeriet att de övriga lagändringarna ökar konsumtionen ungefär lika mycket som den föreslagna skattehöjningen skulle sänka den, vilket vill säga att denna kombination vore neutral i fråga om effekten på totalkonsumtionen.

Utskottet upprepar sin redan i samband med tidigare höjningar av alkoholskatten konstaterade uppfattning att det är motiverat att fortsätta med måttliga skattehöjningar, för på så vis får man totalkonsumtionen av alkohol att sjunka och de alkoholrelaterade sociala och hälsomässiga problemen att avta. Med tanke på utfallet för propositionens folkhälsorelaterade mål anser utskottet att det är angeläget att den föreslagna skattehöjningen blir genomförd.

Utlåtande ShUU 14/2017 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottet anför

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors 28.11.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Sanna Lauslahti saml
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Pekka Puska cent
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
ersättare Ilmari Nurminen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.